

DANIČA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XI.

V Ljubljani 15. maliga travna 1858.

List 8.

Misijonski križ.

(Spevana pri vuzeniškim misijonu.)

Kraljevo znamenje, križ stoji.
Bandero glej vihrati;
In s križa Jezus nas uči.
Za dušo se vojskvati.
(*Kor po vsakim stavku:*)
O sveti križ, življenja luč!
O sveti križ, nebeški ključ!
Ponižno te častimo.
Zvestobo obljubimo.

O križ, izvoljeno drevó.
Z Rešnjo kervjo polito.
Nosilo Jezusa teló.
Oh bodi nam častito!

Dol' s svet'ga križa Božji Sin
Čez zvoljen svet kraljuje;
Svet' križ, terpljenja lep spomin.
Nam milost oznanuje.

Vse s križa Jezus vabi nas,
Zvesto za njim hoditi,
Svoj križ zadeti vsaki čas,
In ga za njim nositi.

Svet' križ bandero naše je.
Premagati skušnjave.
Odvernití sovražnike,
Prenesti vse težave.

O križ, na smertni postelji
Prijatelj naš edini!
Na grobu pot nam kažeš ti
K nebeški domovini.

O križ, ti znamenje usmiljenja,
Spokornim toljko milo!
Prihod Sodnika ojstriga
Nam bodeš oznanilo.

O sveti križ, ti boš spomin
Nam svetiga misijona;
Oj, pomni nas, kar Božji Sin
Uči nas s svoj'ga trona:
Molite ino čujte vsi,
Ostaa'te vselej zvesti mi;
In vam gotova krona
Bo svetiga misijona. A. Martin.

Velikonočna.

Zgodnje solnce razsvetilo
Sinjim goram je glave,
V lepim vertu je zbudilo
Tice, mile pevkínje.

V drevji sladko žvergolijo
Glas premili v krog doni;
Na cvetlicah se blisijo
Rosnih kapljic biseri.

Vrata vertne se odprejo,
Tri vanj žene stopijo,
Zalostno berž dalje grejo,
Miro drago nesejo.

Grob je prazen, Magdalena!
Učenik ti vstal že je;
Hiti v Galilejo, žena!
In povej tam Petru vse! J. Bile.

Drevo iz zenofoviga zerna.

O kak se je drevo zenofovo
Razkošatilo že krog zemlje.
Kak močno že veje svoje vnovo
Raztegnilo do zamurcov je;
Senec svoje dalječ razgernaue.
Čez ves svet se Cerkev šotor snuje.

Apostolski glasi že donijo.
Čez pokrajne daljniga svetá.
Misijonarji sem ter tje hitijo,
Ljudstvam oznanovat Jezusa;
Mreže svete vere modro stav'jo,
De neverce vboge va-nje sprav'jo.

Ptice 'z tamnih logov sferfotajte.
Sinite pod gorsično drevo.
Reve, več nikar ne pomisljajte, —
Škopec satan vas raztergal bo!
Tukaj le na vejcah počivajte,
Hvalo Božjo verlo prepevajte.

Vi neverniki nevedni, vbogi,
Kaj se dalje obotavljate?

Judje, turki toljko let v nadlogi,
Kaj se vi resnici vstavljate?
Pridite sem, žive vode pite,
In si dušno žejo ogasite!

Krivoverci, ločenci nesrečni,
Vi ste ptice oslepljene vse;
Obernite se k Resnici večni.
V zenofov' drevo spet splavajte:
Kar ste vi drevó to zapustili,
Senco Božje gnade ste zgubili!

Grešniki ste ptice nehvaležne.
Splavale z drevesa zenofa,
Ste Bogú ino ljudém nadležne.
Zdane v kremplje skopca satana:
Smuknite 'z okuženiga zraka.
Vas v drevesu Cerkev gnada čaka.

Mirne ptice! sedite rade
V zenofovim senčji vsaki čas,
Na njegovih vejcah so vse gnade
Varstva, sreče, — dobro bo za vas:
Vsaki dan se v Bogu le radujte,
Hvalo Božjo vedno oznanujte.

O, naj skorej drevo zenofovo
Ze pokrije zemlje vsaki kraj!
O, naj ptice zemlje vse gotovo
Pribežjo v Cerkev Božji raj!
De povsod bo Cerkev mat' česena,
De vse ljudstva bodo čeda ena. Burja.

Pismo iz Rima.

List velikiga definitorja prečastitiga gospoda O. Salezja Volčiča do prečast. gosp. O. Kalista Omejca, prednika v ljubljanskim frančiškanskim samostanu.

Predragi brat!

Posljem Ti zopet nektere naznanila iz poglavitniga mesta katoliškiga kersanstva, in vošim, de bi Tebe in vse druge ljubljanske brate z znanci vred v ljubim zdravji našle.

V Rimu imamo zdaj sveto leto, namreč od druge nedelje v postu do cvetne nedelje, de bi od Boga sprosilí brambo in pomoč v vesoljnih potrebah katoliške Cerkev in kersanskiga ljudstva. K zadobljenju odpustkov svetiga leta se morajo zraven spovedi in sv. Obhajila enkrat obiskati 3 patriarhalske bazilike, sv. Petra, sv. Janeza v Lateranu, in Marije Device Snežnice; ali pa se zamore tudi le ena tih cerkev trikrat obiskati. En post ob oljuatih jedéh ob takim dnevu, ki so po postnim spregledu mesne jedi pripušene. Milovšina po stanu in premoženji. De bi se občinstvo z večí močjo k pokori in molitvi nagnilo, so po nekim papeževim povelji za Rim ob odločenih dnevih svetoletne pridige zapovedane. Ob enim je bilo pod kaznijo zapovedano, de te dni v mestu in do dveh rimskih milj zunaj mesta morajo utihniti vse veselice, in de morajo ob popoldanskih urah vse kerčme in kofetarnice zaklenjene ostati. In to se na tanko spolnuje; nikjer v Rimu ta čas ni viditi kerčme ali kavarnice odperete, slehern se boji kazni. Cerkev se prav pridno

obiskujejo, zlasti cerkev sv. Petra, ker je bolj pri roki. V nedeljo (4. v postu) „Laetare“ popoldne sim bil tudi jest šel za odpustke molit, in razveseljen moram res spoznati, da sim nepričakovaje v nji zbranih našel nekatere tavžente pobožnih molivcev iz vsih stanov, domačih in ptujih. Vidil sim društva pobožnih redov, ki so v procesijah prihajale v Šen-petersko cerkev, in so tudi v velikim tempelju Božjim od altolja do altolja moleče v procesijah dalje šle. Storiło se bo zanesljivo veliko dobriga. Še le po dokončanem svetim letu se bo začel čas za velikonočno spoved.

Zdaj pa tudi nekaj od pobožnosti, ki se obhaja v Rimu vse petke mesca sušca.

V hvaležni spomin na odrešenje po Jezusu Kristusu, Sinu Božjim, ki je bilo v petik doprineseno, se po vsi katoliški Cerkvi posebno časté petki štiridesetdanskiga posta, ki večidel v mesec sušec zadenejo. To česenje ima v Rimu nekatere posebnosti. Ob tih dnéh se ojustrejši postijo. Po kloštrih se tudi opoldne ena jed več priterga, zvečer pa skorej nič ne jedó. Tudi kleriki in samostanski bratje (neuhovni) ob tih petkih po samostanih spoved opravijo in k sv. Obhajilu gredo. Verh tega imajo po samostanih posebne disciplinarne zatajevanja in vaje v ponižnosti. V patriarhalški baziliki pri sv. Petru se ob petkih v sušcu svetinje v očitno počesevanje izpostavljajo. Pri ti pobožnosti se shaja veliko ljudstva, zlasti se ptujcov, ker tu imajo priložnost, svetiga Očeta osebno viditi in njih blagoslov sprejeti. Število ptujcov pa se tolikanj bolj naraša, kolikor bolj se bližajo velikonočni prazniki, ker ob tem času iz vsih strani katoliškiga svetá v sveto mesto romajo, da so pri svetih opravljenih velikiga in velikonočniga tedna, 30 do 50 tavžent ptujcov se sploh na leto o velikonočnim času zbere. Vsaki petik v sušcu opoldne se podajo sveti Oče iz sikstinske kapele v baziliko sv. Petra s slovesnostjo, času primérno, ter gredo ondi izpostavljen svetinje počastit. Švajcarska pa-peževa straža je že poprej v cerkvi razpostavljena, in obse-da tiste kapele in altolja, kodar sveti Oče molijo. Začne se vhod. Naprej pride oddelik švajcarske straže. Za njo hišniki, tajniki, veliki hišniki (maggiordomi) in drugi Njih svetosti. Za njimi sveti Oče, obdani z bližnjimi domačimi duhovni; ob obeh stranéh gre oddelik dragonarske častne straže z golimi mečmi. Poslednjič svitli kardinali (in Cappa magna violacei coloris), sleherni s svojo duhovšino sprem-ljan. Procesija gre nar popred po dolgim skoz cerkev v stransko kapelo, sveto Rešnje telo molit, ker tam je shra-njeno. Ta in druge kapele pri sv. Petru pa so, se vé de, v njih prostornosti velikim cerkvam enake, torej ima ves dolgi vlak zadosti prostora, se v redu raztegniti. Potem gre procesija v drugo kapelo, Materi Božji posvečeno, pozdravit presveto Marijo Devico. Poslednjič gre k velikimu altolju, kjer so svetinje izpostavljene. Na potu tje gori se vsi nekoliko k strani nagnejo k brončeni postavi apostolj-skiga pervaka na sedežu. Papež mu prvi noگو kušnejo, za njimi vsi drugi. Vsa pobožnost terpi do treh četert ure. Sveti Oče imajo o ti priliki čez navadni beli talar čisto pri-prost koretelj z manteletam in rudečo štolo. Po opravljeni molitvi pred velikim altoljem, na katerim so svetinje izpo-stavljene, se sveti Oče navadno v Vatikan (svoje prebiva-liše) nazaj podajo, razun ako v kak petik sušca zadene svetnik, kteriga truplo v Šen-peterski cerkvi počiva. V takim primerljeji gredo še z vso procesijo k zadevnimu al-tolju, tistiga svetnika počastit. To se je dogodilo letas 12. sušca, ko je bil v petik sv. Gregori, kteriga truplo je v enim stranskih altoljev pri sv. Petru. Ta dan sim bil tudi jest pri tem počesevanji in molil sim zase in za druge.

Ker je eden zmed kardinalov, ki so bili v zboru (konsistoriji) 15. sušca t. l. izvoljeni, avstrijsk podložnik, namreč Pietro de-Silvestri, sedanjí dekan „S. Rotae romanae“, rojen iz Roviga; je bila tisti večer avstrijska poslanska dvorana veličansko osvitlejena, in ravno tam je novi kardinal naslednji dan tudi vošila sprejemal. Bilo je tisti večer se

več družih dvorán in cerkvenih lic v Rimu razsvitljenih, in pred njimi na terjih so bile glasbine počastnice. Ta navada je namreč pri volitvi sleherniga kardinala v Rimu, in se ne smé opustiti. Vsak narod, ali če je novoizvoljenec iz kaciga reda, zadevni red, novimu kardinalu kake znamnja veselja in počesenja v večer volitve napravi in razodene. Zavoljo tega so bile 15. sušca zvečer razsvitljene tudi vse cerkvene lica in po nekoliko tudi samostanske poslopja deveterih franciskanskih samostanov v Rimu, ker je bil eden zmed novoizvoljenih kardinalov iz tega reda, namreč, preč. O. Ciril Almeda, nekdanji veliki prednik tega reda (general), sedaj vikši škof toledanski na Španskim.

17. sušca je Rim zapustila sestra prečastitljiviga škofa Baraga, Analiya, posestnica trebinske grajšine, vdova gospá Greselj, s svojo hčerjo Jozefino, in se je podala v svojo domačijo na Krajnsko. Obé ste zimo v Rimu prebile, in pač v velik prid za dušo — v tem v svojih napravah svetim mestu, kjer je tolikanj reči, ki nje k pobožnosti in čednosti budé, kteri so dobriga duhá — v molitvi, obiskovanji cerkvá, pogostim prejemnanji svetih zakramentov, sploh v skazovanji pravih kersanskih čednost.

V Rimu, 18. sušca 1858.

Br. Salezi Volčič, s. r.

ANTON MARTIN,

po Božji milosti knez in škof lavantinski pozdravlja svojo drago čedo, in voši vsim Kristusovim vernim blagor in blagoslov v Gospodu! *)

Kadar se zarija zaznava, pokliče skerbní oče svoje otroke na delo, ker zgodnja ura je zlata ura, in na prvih urah dneva je sploh zastavljen blagodar celiga dne. Tudi sveti post nam mora biti zarija duhovniga leta, noviga življenja; torej naša skerbna mati, sveta katoliška Cerkve, svoje verne otroke vsako leto kliče k pokori, k dobrim delam, molitvi, postu in milovšini, in vaš škof, prepostovani! vam oznanuje po svoji dolžnosti postno vravnava za leto 1858. Poslušajte! (Nasledova postni red.)

Kjer živi prava vera, tam se tudi post spoštuje. Ako je vera mertva, je umerl tudi post z njo. Človeku je potlej trebuh njegov malik, in njegov konec poguba, ker on živiko sovražnik Kristusoviga križa, kakor sv. Pavel piše (Fil. 3, 18, 19.) „Naj torej sveti vaša luč pred ljudmi (tudi postam), da vidijo vaše dobre dela (k kterim gre tudi post), in hvalijo vašiga Očeta, ki je v nebesih.“ (Mat. 5, 16.)

Kakor pred sv. Rešnjim telesam v Božji hiši noč in dan večna luč gori, ko znamnje žive, v ljubezni delavne vere, tako naj tudi v sleherni hiši gori sveta svetilnica domače pobožnosti. Ona živi luč sv. vere; ako pa domača pobožnost jenja, tudi vera umerje. Mertva vera pa ne more nikogar zveličati. V Božji hiši mora cerkveni služabnik večno luč oskerbovati, pri deržini pa hišni gospodar, gospodinja svetilnico domače pobožnosti varovati.

O de bi ta zlata svetilnica domače pobožnosti zopet svitlo in prijazno gorela po vsih kersanskih hišah, kakor nekdanje srečne dni ob času močne vere, ko je vsaka viteška terdnjava, vsak zlahten grad imel svojo domačo kapelo, ko je imela sleherna hiša svoj lastni domači altar, če si tudi je bila le priprosta podoba križaniga Zveličarja, pred katero sta gospodar, gospodinja zjutraj zgodaj in pozno zvečer svoje domače vsak dan k molitvi zbirala. Tukaj je bilo ognjiše sv. vere, tukaj studence sreče za čas in za večnost. Gospodar je bil po besedah sv. Avgustina škof (učeník in vodnik) svoje po Bogu mu zročene deržine, in njegova hiša je bila majhna kersanska cerkvica.

*) Ko je „Danica“ unkrat razglasila lavantinski slovenski pastirski list, naj nasledova se poslovenjeni nemški, ki je družiga obsega, Vred.

Kakošna pa naj bo domača pobožnost? Ona naj bo podoba in glas cerkvene pobožnosti — v primernih podukih, splošni molitvi in pobožnim petji. Večna luč potrebuje dveh reči, de ne ugasne: čistiga stenja (tohta) in dobrija olja; tako potrebuje tudi domača pobožnost primerniga poduka v poglavitnih resnicah naše sv. vere, ponavljanja pridig in kersanskiga nauka, ki se v cerkvi slišijo, in pripravljanja za naslednje praznike. V vsaki kersanski hiši naj se torej znajdejo bukve kersanskiga nauka (katekizem), evangeli, popis življenja Jezusoviga in svetnikov, in to naj služi domači hiši v poduk. Predrago olje domače pobožnosti je občinska molitev in pobožno petje, s čimur se nauki vrodovitijo, serca domačinov vblažijo in duše posvečujejo. Ni dobro, vse preveč in mnogoterih molitevni bukev; ene dobre molitvene bukve si je treba izvoliti, in jih pridno rabiti, de se človek z njimi čisto soznani. (Za domače pobožnosti so priporočila vredne: Vollständiges christ-katholisches Gebetbuch von Michael Hauber; Missionsbüchel; der sogenannte Pilgerstab, v katerih se znajde potrebni nauki in pobožnost.) Veliko bukve si nakupiti in jih brez dobre izvolitve rabiti, je grešno zapravljanje. Nobenih bukve, katerih ne poznaš, ne kupuj; brez posvetovanja s svojim duhovnikom, nikoli ne beri bukve, ki ti niso znane, temuč poprašaj poprej razumne, kersanske ljudi zastran tega. Malopridne bukve so strupene gobe za serce.

Kteri čas naj se domača pobožnost opravlja? Saj trikrat na dan, če ne več, kakor se luč v svetilnici popravlja, de ne ugasne, to je, zjutraj, opoldne in ob tihim večeru. Jutranja molitev naj obsega tri reči: zahvaliti se moramo Bogu za dan, ki smo ga zopet doživeli, — prositi Boga za brambo in žegen čez dan, — in Bogu darovati vse djanje in nehanje z dobrim namenam. Svetovati je gospodarjem, de naj jutranjo molitev z angeljskim česenjem opravijo zjutraj malo pred kosilam (zajuterkam) s svojimi domačimi, ko so vsi zbrani. Kakor zjutraj, naj se tudi opoldne angeljsko česenje, in potem molitev pred jedjo in po jedi občinsko opravi. In zvečer, ko je dan z večerjo dokončan, naj skupna večerna molitev nasledva, ki naj ima tudi tri oddelke; zahvaliti se moramo namreč za prejete dobrote, storjene grehe obžalovati, in priporočiti se varstvu Božjemu za nastopno noč. — Kako žalostno je, med kristjani brez molitve prebivati, ali z olikanimi ljudmi jesti brez molitve! „Vol spozná svojiga gospodarja, in osel jasli svojiga gospoda, moje ljudstvo pa mene ne pozná“, toži Gospod Bog po Izaii preroku (1, 3.).

Ko se približa dan Gospodov, in smo si delapust napravili, naj gospodar zbere svojo deržino pred večerjo, naj jim sam bere ali naj reče drugimu brati sv. evangeli prihodnje nedelje ali praznika, iz življenja Jezusoviga, svetnika ali svetnice tistiga praznika, ki se bo ravno obhajal. Po večerji naj vsi pokleknejo in molijo sv. roženkranc, ali litanije z zvečernimi molitvami. Ako se k koncu še pobožna pesem zapoje, angeli z njimi pojó, in nesejo pobožnost take deržine kakor prijetno dišilo pred Božje obličje. Gospodar naj potem določi, kako in kdaj naj deržina in otroci naslednji dan pri Božji službi bodo, in naj ne pozabi opominjati, de naj večkrat in o pravim času svete zakramente vredno prejemajo. — Ako pastir na planini, varh na daljnih krajih, ali stari, bolni ljudje, zlasti po zimi ob nedeljah in praznikih ne morejo v cerkev; naj se taki proti farni cerkvi obernejo, kjer se Božja služba obhaja, kakor nekdanj pobožni Daniel iz ptuje dežele proti tempeljni sv. mesta. Taki naj povzdigne svoje serce, naj se sklene s kersansko občino, ki je v cerkvi pri Božji službi, in naj opravlja kleč, stojé ali sedé mašne molitve, ali naj pa v ta namen moli sv. roženkranc. Naj prosí pa tudi tiste, ki od Božje službe pridejo, de naj mu kej od pridige ali kersanskiga nauka povedó; takó dan Gospodov za take ne bo zgubljen. Vesoljni svet jim bo s tem Božja hiša, in njih pobožno serce bo po občinstvu svetnikov Bogu posvečen altar.

Na koncu, če ne že poprej po dokončani popoldanski Božji službi, naj hišni oče dosti zarano svojo deržino zbere, in naj dobro pogleda, de kteriga ne manjka, naj vpraša sam ali po kom drugim zastran pridige in kersanskiga nauka iz cerkve, naj ponavlja iz katekizma nauka, ki se je v cerkvi razlagal, in naj bere kej iz življenja Jezusoviga in svetnikov, ako čas pripusti. Po večerji naj zopet nasledva večerna molitev s sv. roženkrancem, kakimi litanijami. K koncu naj gospodar določi delo za prihodnji teden. Tako bo vsaka nedelja za deržino nov dan stvarjenja — vsak praznik nov štacijon v nebesa. (K. sl.)

Solčno otemnjenje ob smerti Kristusovi.

De bi kaciga nejevernika noviga kopita nekoliko podražili, ako mu po nesreči „Danica“ v roke pride, se bolj pa v prid in veselje našim vernim bravcam, bo včasí kaj „Danica“ iz zgodovine povedala. Dans tedaj zastran solčniga otemnjenja ob smerti našiga ljubiga Odrešenika.

Pri sv. evangelistu Mateju (27, 45) se bere: „Od šeste ure pa se je tema storila po vsi zemlji do devete ure“. Judje so šteli 12 ur od solčniga izhoda do zahoda, in pri njih je bil naš poldan vselej šesta ura. Tedaj je bilo tisto otemnjenje po našim številu od poldne do treh popoldne, kakor je sploh znano. To otemnjenje kratko nikar ni bilo navadno solčno merknjenje; temuč bilo je po vsih straneh čudovito otemnjenje, bil je velik čudež, kteriga je že Izaija (60) prerokoval, rekoč: „Lej, temnota bo zemljo pokrila in mrak narode!“ In pri Ezech. (32) se bere: „In kadar boš Ti“ (Odrešenik) „končevan, takrat bom nebo pokrtil in njegove zvezde otemnil; solnce hočem z oblakam skriti, in mesec naj ne bo dal svoje svetlobe. Vsim lučim na nebu bom dal zalovati nad Teboj in temo bom dal nad Tvojo deželo, govori Gospod Bog!“ Flegon, neversk pisavec, pravi, de je bila tema tolika, de so se zvezde na nebu vidile. Od tega govori tudi Evzebi, pisavec in takole povzema imenovaniga Flegona: „Pisal je od tega pa tudi Flegon, izverstin poštevavec olimpijaški, in v svojih 14. bukvah takole pravi: „V četertim letu dve sto in druge olimpijade pa se je dogodilo veliko solčno merknjenje, ki deleč preseže vse merknjenja, ki so kdaj bile. Dan se je bil ob šesti uri v tako temno noč spremenil, de so se na nebu zvezde vidile; in vstal je tako siln potres, de se je v Bitinii veliko hiš posulo“.

Tudi Dioniz arcopagičan je o ti reči pisal iz Helopolja, ki je bil sam pričujoč, in je s prijatlam Apolofanam vred to vidil in skusil. Pravi pa on: „Oba sva bila takrat skupej v Helopolji, in vidila sva kar nepričakovaje, de je solnce mesecu vstric stalo (ker ni bilo ob času snitja (konjunkcije), in je tako do devete ure nepremakljivo stalo; potem se je proti izhodu vernil“. Iz tega se tudi izhaja, de to merknjenje ali otemnjenje ni moglo natorno biti, ker se ni zgodilo ob času mlaja ali nove lune, ko mesec stoji med solncem in zemljo; temuč ob času polne lune, ko luna solncu naravnost nasproti stoji in ga tedaj ne more otemniti. In čudež je bil dvakrat čudež, ker je to terpelo tri cele ure; ker je bilo solnce tako otemnjeno, de so se zvezde vidile; in ker je bila tema po vsi zemlji. Torej je bil tudi sv. Dionizi s to prigodbo tako pretresen, de je sklical: „Ali terpi začetnik nature, ali pa se bo svet razderl!“ Suida te besede nekaj drugač piše in pravi, de je bil sklical: „Neznau Bog terpi v mesu, in zato je vesoljni svet s tako temo zamračen, in stresen“. Dionizi je bil namreč tačas se nejeverniki; oboje besede pa obsegajo globok pomen in neoveržljivo resnico.

Spomnim se, de sim slišal te besede, še čisto majhin otrok bivši, in so me z visokim spoštovanjem do njega napolnile, ker imajo tolikanj modrosti v sebi. Torej včm, de bo sleherniga mikalo, od tega velikiga modrijana še kaj na-

dalje slišati. Leta 51 po Kristusovim rojstvu pride sv. Pavel, veliki apostelj narodov, v Atene, ki so bile močno obljudeno mesto na Greškim. Tamkej je bila velika sodnija, ki je verske reči razločevala, areopag imenovana, sodnija sloveča in silno ostra. Vender se veliki apostelj ni ustrašil, temuče je serčno, veselo in kerpko oznanoval vprico njih podstavne nauke Jezusove vere, zlasti od poslednje sodbe in vstajenja od mertvih, nad čimur so se takrat neverniki nar bolj spotikali. Govoril je z ognjem in močjo, de so stermeli sodniki, ki kaj enaciga iz ust svojih modrijanov in govornikov svoj živi dan niso slišali. Nekteri, ki so bili ginjeni s svitostjo in veličanstvom noviga nauka, so aposteljnu rekli, de ga hočejo še naslednji dan poslušati. Tisti pa, ki so resnice odkrito iskali in so svoje serce milosti odperli, so aposteljna prosili, — naj jih popolnoma podučí in so verovali v Jezusa. Med temi je bil tudi zgorej imenovani Dionizi, imeniten mestnjan in družnik areopagove sodnije. Sveti Pavel ga je naslednjic posvetil in povzdignil v perviga škofa v Atenah. Neutrudljivo je Dionizi razširjal sveto vero Jezusovo. Popotval je tudi v Jeruzalem, nekaj de bi vidil presveto Marijo Devico in svete aposteljne, nekaj pa de bi svete kraje obiskal. Pravijo, ko je Mater Božjo vidil, je bil od njene nadzemeljske ljubeznjivosti ves zamaknjen, in je pričeval, de je bila tolikanj lepa in častiljiva, de ko bi ne bil vedil, de je Jezus Bog, bi bil ménil, de je ona Bog. Zavolj svoje verske gorečnosti so ga neverniki sovražili, preganjali in l. 117 očitno sožgali. Njegova glava je v soisanski stolni cerkvi na Francoskim, njegovo telo pa v cerkvi sv. Deniza pri Parizu.

K temu ti zamorem še opomniti, ljubi bravec, zakaj de so se areopazani nad naukam sv. Pavla tolikanj čudili in so bili zbegani. Zato ker jim je naznanil in dokazal, de bo sodnji dan telo z dušo vred od smerti vstalo. Neverniki so namreč verovali, de je duša neumerjoca, in so bili boljši mem nekterih nevercov novih časov, le tega niso vedili, de bo Bog tudi telesa zopet obudil in jih vnovic z dušo sklenil. „Ura pride“, govori Jezus, „ob kateri bodo vsi, ki so v grobeh, slišali glas Sinu Božjiga. In bodo vstali, kateri so dobro delali, v vstajenje življenja, kateri so pa hudo delali, v vstajenje obsojenja“. (Jan. 5, 28, 29.) Koliko obilno tudi sveti aposteljni od vstajenja mertvih pišejo in sploh sveto pismo uči, mi ni potreba nadalje razlagati. Rečem samo nemarnežem in slabovercam: Kaj ménite, kaj bo takrat z vami ko vstajenje in strašna sodba pride? Vstali bote, ali hočete ali nočete, in sojeni bote, ali verujete ali ne verujete, — in pogubljeni bote, ako pregrešno živite, ali se bojite ali ne bojite!

Koliko je djanje ss. Cirila in Metoda segalo med Slovence.

Spisal P. Hicinger.

(Konec.)

Sv. Metod, ko ga je bil papež Hadrijan postavil nadškofa na Moravskim in Panonskim, je začel krog leta 870 apostoljsko delo tudi med Slovenci, pa kako dalje? Dokler so segale panonske meje, to je, do Drave, Plača in visje ne čez Muro. Reči bi se sicer utegnulo, de je apostoljska vnema in vernikov želja svetiga moža peljala tudi čez te mejnike; vender se mora pri tem pomniti, de ravno svet mož se ne prederzne prestopati mej, ktere mu odkáže cerkvena oblast; pozabiti se tudi ne smé, de so zlasti solnograški nadškofje kaj na trško pazili na vse stopinje apostoljskiga moža, ki so si ga steli nasprotnika. Če bi bil sv. Metod stopil čez mejo svoje škofije, gotovo bi bili njegovi zoperniki to v svoji tožbi omenili; vender nikdar mu niso očitali, de prestopa cerkvene pravice; grajali so mu le slovenski jezik v Božji službi, kateri mu je bil vender dovoljen pri apostoljskim stolu, in pa krivoverski nauk, kateri se pa tudi nikoli nikjer ni našel pri njem. Sicer bi se

utegnulo misliti, de je sv. Metod apostoljstvo opravljaj med Slovenci na južni strani Drave; pa ondi je veljala oblast oglejskih patriarhov noter do panonske meje, kakor oglejski letniki pričujejo ravno iz tistiga časa; tudi se ne bere nikjer, de bi se bili patriarhi Tevtimar, Lup in Valper pritoževali zoper sv. Metoda. (Primeri de Rubeis „Monumenta eccl. Aquilejensis“ str. 441 in d. str. 453). Posebno tehtna bi za to stran utegnula biti listina kralja Karlomana iz leta 879; v tej on govori od posestev oglejske stolne cerkve in družih kerstnih ali farnih cerkev, in pa od prostosti davkov in družih nakladov; od kaciga zadevanja družih pravic patriarhov ni nobeniga spomina. Teško se pogreša, de ondi niso natisnjene imena krajev, kjer so bile cerkve; pa izdatelj ni bil v stanu jih prav brati, in jih je tedaj izpustil. (De Rubeis „Monumenta“ str. 444 in d.) Še bi utegnula motiti beseda solnograškiga neimenovanca, de je bil sv. Metod pregnan od korotanskih strani, in je šel potem na Moravsko; Pa beseda „korotanske strani (Karantanae partes)“ je gotovo toliko, kakor drugod pri neimenovancu „pokrajne korotanske (confines Carantanorum)“, ktera beseda je postavljena za panonske strani; tiste so se pa lahko imenovalé tako, ker so sicer imele svoje kneze, pa so bile pod višji oblastjo korotanskiga vojvoda. (Primeri Hansiz „Germania sacra“ II. str. 139). Sicer neimenovani Solnogračan naravnost piše, de je po smerti Osvalda škofa sam Adalvin nadškof vladal slovenski narod.

Po vsim tem ostaja vprašanje, koliko je sv. Metod delal na horvaški strani, ali v dalmatinski in istrijski pokrajni. Kar se tiče Dalmacije in Istrije, je gotovo, de apostoljski mož ondi ni mogel delati kakor lastni dušni pastir; zakaj tisti kraji so imeli svoje škofe, in posebej je Dalmacija spadala pod solinsko ali šplitsko nadškofijo, Istrija pa pod oglejski patriarhat. Razun družih škofov se berejo tisti čas: v Poreci ali Parenci Dominik l. 860, Anton l. 880; v Poli Handegis l. 867; v Ninu Teodosi l. 879; v Solinu ali Šplitu nadškof Teodor l. 880. Sicer tudi posavska Horvatija ni bila brez visjiga pastirja, ker je tje segala bosenska in senjska škofija. Pa druga okolišina je bila, ki je sv. Metodu utegnula ondi dati opravilo; vse te strani so se namreč takrat zelo nagibale na greško cerkev, ker je carjigrški patriarh Foci napravljaj pomote, in rimskim papežem veliko dajal skerbi in dela. Med listi Janeza VIII. papeža se za to stran nahajajo dopisi do horvaških vojvodov in knezov Muntimira, Sedislava in Branimira, do bolgarskiga kralja Mihaela, do solinske duhovšine, do ninskiga škofa Teodozja; v enacih zadevah se lista do oglejskiga patriarha Valperta nahajata od papežev Janeza VIII. in Stefana V. (Glej Kopitar „Glagolita Clozianus“ str. 46; de Rubeis „Monumenta eccl. Aquilejensis“ str. 443 in 450.) Tedaj se utegne misliti, de je sv. Metod o svojim odhodu iz Rima l. 868 in 880 prejel sporočila zastran sprave teh strani z rimsko cerkvijo; in lahko mu je bilo sprejemati take sporočila, ker ga je pot peljala skoz te kraje, naj si je hodil po suhim, ali tudi po mokrim. Kar se zlasti tiče Horvatije, je apostoljski mož ondi zamogel ravnati tudi kakor nadškof, ker je papež Janez VIII. horvaškiga vojvoda nagovoril, se obrniti pod pastirstvo panonskiga škofa. Ko je sv. Metod v Rimu dobil dovolitev, Božjo službo obhajati v slovenskim jeziku, so se te posebne pravice tudi poprijeli istrijski in dalmatinski Horvatje in Serbi, desiravno je bila dana le za moravsko in panonsko nadškofijo. Sicer je slovenskorimski obred zgodaj našel nasprotnike, kakor se kaže iz lista papeža Janeza X. l. 914; vender se je ohranil, dokler ga ni papež Inocenci IV. l. 1248 naravnost dovolil za istrijsanske in dalmatinske kraje, koder je bil od pred v navadi. Še zdaj se nahaja v kerski škofiji 13 fara in kapelanij s 4 samostani, v zaderski 38 fara in kapelanij z 2 samostanama, v šplitski 59 fara in kapelanij, v sibeniski 2 kapelanij in 1 samostan, in v kotorski 1 fara rimskoslovenskiga obreda, ki se imenuje tudi glagoljski; v Istrii se je tudi pred ne

mnogimi leti se list in evangeli z molitvo vred sem ter tje speval po slovensko. (Primeri „Ginzels Geschichte der Slavenapostel Cyrill und Method“ str. 113 in d., tudi Anhang III. str. 125 in d.) Ravno ta okolišina, de se v jadranskim primorju od nekdanj, namreč iz časov sv. Metoda, nahaja rimskoslovenski obred in glagoljska pisava, utegne biti močen dokaz, de izhaja oboje od njega in njegoviga brata, sv. Cirila, de je pa greškoslovenski obred in tako imenovana cirilska pisava od drugod imela svoj začetek.

Ura bije trikrat dvanajst,
ali nekdanje fantovanje na slovenskim Štajerskim.
Mende leta 1832 mi je 80letin mož na ženitvanji svojiga vnuka pripovedoval, kakor nasledva:

„Ko sim še jez fantoval, smo neko noč trije skupaj skoraj celo faro obhodili, in ravno o polnoči se na nekim lepim pašniku, skalnatimu hribu nasproti, na tla vsedemo. Prijazno smo se pogovarjali. V bližnji farni cerkvi bije ura dvanajst. Slišali smo dvojin glas, namreč s turna, in tudi iz nam nasprotniga skalovja. To nam ni bilo nič neznaniga, nas še ostrašilo ni. Ostanemo še tam in se dalje pogovarjamo. Ali ura bije zopet dvanajst. Sedaj nas je bilo že nekoliko spreletelo, ker zdelo se nam je, de nam ura s tem dvojnim glasom 24krat pravi: „Bal'te domú, — bal'te domú!“ Četertinko ure smo še tam ostali; — in ura bije v tretjič dvanajst. To nas je bilo silno ustrašilo; kajti še boj se nam je razumljivo zdelo, de ura pravi: „Bal'te domú, — bal'te domú!“ Berž gremo v nekim nezapopadljivim strahu, vsak na svoj dom. — Vedili nismo namreč, de nova ura v bližnji fari vsako četertinko ure poprejšnjo uro ponavlja (repetira). Pa tudi četertinke ure nismo slišali kljati, ker bilo je predalječ, in ura je četertinke na mali zvon bila.

Ta nezapopadljivi strah ni bil zastonj; ura je bila naš angelj varh; zakaj zjutraj naslednjiga dneva je silno velika skala ravno na tem mestu ležala, kjer smo mi poprej o polnoči sedeli. Odtergala se je bila kmalo po našim odhodu od hriba in je z velikim hrušem ravno na tisto mesto padla, kjer smo se mi poprej tri četertinke ure sedé pogovarjali. Jez sim še domú grede hruš slišal, pa nisim vedil, kaj de je? Še smo poslej fantovali, pa vselej pred polnoči domú šli.

Naše fantovanje pa ni bilo takošno, kakoršno je sedaj v naših krajih: naše je bilo pošteno, le v varstvo nedolžnosti. Bili smo fantje v več verst razdeljeni. Trije ali štirje skupaj smo šli eno noč v tednu po fari potepuhov ali vlačugarjev iskat. Drugo noč so šli drugi trije ali štirje pošteni fantje v rečenim namenu po fari. Vsako noč je ena versta ali roža poštenih fantov v omenjenim namenu po fari hodila. Nismo se derli, nismo šli v litož (pivnico), ampak hodili smo tiho, posebno v hiše, kjer smo za kakiga znana vlačugarja vedili. Če ga nismo domá našli, smo ga tako dolgo iskali, de smo ga na kakim nepoštenim kraju dobili, smo ga nekoliko nabili, potem pa ga brez vsiga hruša domú tirali. Velike sile mu nismo storili.“

Takošno fantovanje je bilo v resnici brez spotike. Pa kako je bilo vpeljano in po kom dalje vredovano, mi mož ni povedal.

Še je v nekterih krajih po štajerskim Slovenskim neko takošno fantovanje, pa le samo v tem nekdanjimu viteškemu nekoliko podobno, ker takošni fantje nobeniga padliga fanta v svojo tovaršijo ne vzamejo; inako (sicer) je pa sedanje fantovanje brez vsiga reda, velikokrat zelo nepošteno, preserno, spotikljivo, škodljivo, pohujšljivo in pogubno; torej proč z njim!

Shajajo se po noči le malovredni fantje brez reda in strahu Božjiga, — ne de bi nedolžnost varovali, temuč jo zalezovajo in podkopujejo, se s fanti družih vasi prepirajo, zabavljajo in celó pretepajo! Zberó se v trume, hodijo nekaj časa okoli po cestah in ulicah, ne tiho, ampak se gerdo deró, ukajo in večidel nesramne pesme pojejo, in tako ne samo mlajšim veliko pohujšanje dajejo, ampak tudi mir-

nim prebivavcam veliki nepokoj delajo! Tudi se v kako nepošteno oštarijo podajo, pijancevajo, burke govore, nesramno kvantajo, se velikrat celó pretepajo, in dosti družiga hudiga uganjajo! In to se večidel o svetih sabotnih večerih godi! (Nar bolj žalostno je, de mladeneč, kateri se v tako ponočevanje podá, je ravno tako kakor bi se hudicu zapisal. On je potem terdovratin, slep in gluh za vsak lep nauk; le malokrat ga je v stanu spovednik na pravo pot pripraviti, ker se mu skorej nemogoče zdi, de bi zamogel svojo nevredno družino zapustiti, in se boji zaničevanja razuzdanih tovaršev. Ti ostudnezi imajo včasih skorej enake zveze med seboj kakor jakobinarji ali frejmvavrari. Gorje mladencu, kateri v njih mreže pride! Vr.) Močno želeli bi bilo, ko bi se sedanje nepošteno fantovanje, če ne drugači, pa z ojstrimi kaznimi popolnoma odpravilo. Naj to, kakor tudi nadaljne nasvete „Zgodnja Danica“ po slovenskim svetu razglasuje, kako bi se dalo sedanje nepošteno fantovanje naj ložej odpraviti in nekdanje hvale vredno vpeljati. Sedanje globoko vkoreninjeno fantovanje se mende ne bo dalo brez zadostne pomoči od strani politiške gosposke odpraviti. (Mi nismo za nobeno in nikakoršno fantovanje ne, ker tudi nar bolj pošten fant se v slabih priložnostih lahko spridi: „noč ima svojo moč“; in naj berže, de se je iz prvotniga ne toliko malopridniga sedanje razuzdano fantovanje izleglo. Šterkolin naj moli z očetam in materjo rozenkranc in naj gre pošteno k počitku, de bo mogel naslednji dan delati in očetu pomagati ljubi kruhek služiti; za red ima pa druga oblast skerbeti. Kteri se po noči vlačí, naj mu mati drugi dan dá v čepini za vratmi jesti, ker potepuh ni vreden, de bi bil pri pošteni mizi; ali naj se pa do večera posti, de se mu z lačnim trebuhom ne bo več ljubilo okrog motoviliti in pohujšanja delati. Vr.)

Iz Noviga kloštra, 30. prosenca 1858.

I.

Premišljevanje od greha.

(Konec.)

IV. Sramotljivost in škodljivost pregrehe.

Ako bi zamogel kdo pregreho prav izobraziti, bi mogel posebno dve reči dobro razkazati, njeno zaverzljivost in njeno škodljivost. Pregreha je to, kar je po svojim bistvu, ali samo na sebi hudobno, sramotljivo, zaničljivo in v svojih nastopkih škodljivo.

Pregreha je pa tudi v resnici sramotljiva, hudobna in zaničevanja vredna, ker grešnik se z njo od Boga — nar veči ljubezni in dobrote odterga, svoj večni namen zaverže in se na posvetno nečimernost naveže.

Pregreha je pa tudi še škodljiva in sploh pogubljiva, ker:

1. Ona napolni vse veselje tega življenja s strupam, in odpre vse studence ostudne spačenosti in spridenja. Ubožnost, sramota, bolezen, smert in pogubljenje so njena tovaršija.

2. Pregreha slabi in stiska vse dobro in vse dobre. — Kaj je vender boljšiga, kakor kraljestvo Jezusovo? In kako se je ostudna pregreha temu kraljestvu ob vsih časih ustavljala in ga spodjedala! Kdo je boljši, kakor nar boljši Jezus Kristus? In pregreha ni popred henjala, dokler ni Njega na križ pribila! In kakor se je Jezusu in Njegovimu nauku godilo, ravno tako se godi še zdaj dobrimu, in vsim tistim, kateri so dobri. Postava pregrehe je, de ona dobro in dobre vedno teži in stiska. Za tega del govori sv. Pavel: „Vsi, ki pobožno živijo v Kristusu Jezusu, bodo preganjane terpelili.“ Že v natori pregrehe je, de se dobrimu ustavlja; zakaj greh je temota — in temota je v vednim boju z lučjo.

3. Pregreha slabi vse moči k pravičnosti, in poterpjuje nagibe k krivičnosti — dokler tek njeniga gospodarstva ne doteče, in potem ona sama sebe končá.

4. Pregreha dela hudobijo zmiraj splošnejši, in hudobne vedno hudobnejši. Vsaka pregreha bo lahko zarod mnogih pregreh, in kuga, ki vedno mori. Ona stori hudobijo splošnejši in hudobne hudobnejši z izgledi, s pohujšanjem, z za-

peljivostjo, z novimi miki, s pomnoženjem strasti in pouv-
ljenjem vsih takih djanj, ki bodo časno in večno kaznovane.
In, ako je premoglo hudobno jeruzalemsko mesto tudi Jag-
nje Božje neusmiljeno zadaviti, koliko bogoljubnih mož je
zamogla hudobija tudi že poprej in poznej terdovratno po-
moriti!

5. **Pregreha oterpi serce, otemni pamet, stori temoto nepremakljivo, in skali kar je naj čistejšiga.** Kaj zamore očesu bolj razvidno biti, kakor resnica: En Bog je, ki je vse stvaril. In meglena pregreha tudi to nar visji bitje Božje tako zakrije, da ga spačena duša več ne more viditi. Rim. 1, 21. id. „Ko so bili spoznali Boga, ga niso kakor Boga častili ali hvalili; temuč so se zgubili v svojih mislih, in otemnelo je njih nespametno serce. Modre so se imenovali, in so neumni bili. Zavaljo tega jih je Bog prepustil željam njih serca, nečistosti, itd. Oni so spremenili resnico Božjo v laž, in častili in služili rajši stvarém, kakor Stvarniku, kateri je česen vekomaj. Amen“. **Pregreha v naj gotovši reči dvom budi.** Kaj je bilo bolj gotovo, kakor da je Jezus slepu pogled dal. In vender so farizeji nad tem dvomili. Zakaj? Ker so Jezusa sovražili. — Ona zaverže vse imenitno. — Kaj je imenitnejša kakor stan po smerti, večnost vedno pred očmi imeti, in za nebesa skrbeti? — In ravno pregreha moti, da človek skoz pozemeljsko življenje tava brez premislika, kaj de bo! **Pregreha stori človeka neobčutljiviga, da lepih zglede čednosti, čistih dokazov za resnico in tudi prihodnje sodbe in ojstre pravice ne spozna.**

6. **Pregreha razdere in končá posamezne deržine, cele dežele in kraljestva.** Tako je judovska terdovratnost in umorija, nad Zveličarjem dopernesena, razdjala jeruzalemsko mesto in razkropila judovsko ljudstvo.

7. **Pregreha umori s pozemeljskim blagram vred sladko upanje večniga zveličanja v kraljestvu Božjim.**

In vse to veljá od vsake pregrehe, kadar v grešniku začne gospodariti. Vsaka pregreha je škodljiva, in prinese, kakor grozovitna kuga, prekletstvo nad hišo, vas, mesto, ljudstvo in nad vesoljni svet. O človek, vari se pregrehe!
Iz Štajerskiga.

Ogled po Slovenskim.

Iz Ljubljane. Njih milost, Visokočastitljivi gospod Anton Alojzi, bodo v naslednjih krajih letas zakrament svete birme delili: Mesca velikiga travna, 16. dan v Moravčah; 17. v Zagurji; 18. na Vačah; 19. na Savi; 20. v Smartnu pri Liti. Mesca rožnika: 6. dan v Čatežu; 7. v Leskovec; 8. v Sent-Jernej; 9. v Škocijanu (bei Gutenwerth); 10. v Novim mestu; 11. v Merni peči. Za nekatere fare bo še pozneje naznanjeno.

Iz Ljubljane. Ker mnogoteri dobrotniki za novo cerkev v ljubljanskim ternovskim predmestji tolikanj pripomorejo, jim bo zanesljivo vstreženo, ako jim pregled stroškov pri tem velikim in lepim delu naznanimo. Dosihmal je za stavbo z znotranjo napravo in velikim zvonam vred izdaniga in plačaniga 48.683 gold. 22 kr. Ob novim letu 1857 je bilo še 13.320 gold. 32 kr. dolgá; sedanjo dobo ga je še 7.312 gold. 33 kr. Tedaj je bilo poslednjih 15 mesecev plačanih 6.800 gold. 9 kr. — vse iz radovoljnih darov, ofrov in nekterih poslednjih volitev. Boljšiga znamnja verniga, pobožniga duhá pri ljubljancih v takih hudih časih bi komej zamogli iskati. Ker se je v kratkim času toliko storilo, se smemo terdno zanesti, da bodo dobrotne roke tudi ta sicer še precej velik dolg s strinjenimi močmi v ne predolgim času odrinile.

Cerkev sicer še marsikaj pogreša, zlasti orgelj in velikiga altarja, ki bi se hitro delal, in kmalo dokončal, ako bi bil denar, tako pa se bo že še precej vleklo in zakasnovalo.

V delu so klopi, ki bodo v kakih 2 ali 3 mescih gotove. Iz hrastoviga lesa bodo, primérne drugimu cerkvinimu zlogu, in neki posebno lepe. Dela jih znani ljubljanski mojster Petrovčič.

Tudi pri vsaki farni cerkvi neogiblivo potrebna reč, namreč turnska ura, je toliko kakor dodelana. Mojster Juri Pirc, ki je tudi šen-klavško uro delal, piše 8. t. m. iz Kroepe, da ji le še nekterih pritiklejev manjka, in da zlatar še ni zgotovil, sicer pa delo že dokončano stoji, in je delo, pravi on, da bo imel vsak človek nad njim veselje. „Ko bi bil vsak dal goldinar, ki jo je prišel gledat, bi je bilo že tukaj pol plačane“, mozuje mojster Pirc. Tudi še pristavi: Zdaj tedaj edina farna cerkev v Ljubljani, ki ni dosihmal nikoli še imela ure, dobi uro, da je kej, ki zamore v izgled biti katerim koli. Kazala bo na 6 strani, in bila bo na 2 zvoná ure, in na dva pa četertljeje. Ker sta dva turna, se lahko zapopade, da bo k temu dosti priprave treba, in se ni čuditi, da bo vse delo stalo 800 gold. Vošimo ji veliko gledavcov, in da bi se tukaj spolnovalo, kar je verli mojster že tam gori sprožil. Ura je dobra, potrebna, tudi zveličavna naprava; ne le domačih, tudi druge na ekrog bo po dnevi in po noči opominjala na smert, in budila k priserenimiu zdihljeju: „Bog nam daj srečno zadnjo uro in pohlevno, milostljivo sodbo!“ kolikorkrat jo bodo slišali. Omenimo še, kar slehern tako že vé, kako so duša vsiga tega lepiga napredovanja ternovske cerkve ondotni visokočastiti gospod fajmošter Fr. Karun, ki so pri svojih mnogih skerbéh, trutih in prizadevanjih, pri obilnim poterpljenji in stanovitnosti zares vredni zaupnosti, pomoči in ljubezni občinstva, ki jo pri tem težavnim delu vseskoz in skoz živjajo.

Iz Ljubljane se piše „Volksfrd.-u“, da se je po dokončani izbirkii vojaških novincov razodelo obžalovanja vredno opešanje moškiga zaroda v naši deželi, in da se to oslabljenje mora pripisovati nezmerni tabakarii in pitju zganja. Nekdaj je šel tlačan s kosam kruha na delo, zdaj hoče že delavec in posel imeti žganje zjutraj in za južino. Kako škodljivo de je to za dušo in telo, slehern lahko zapopade.

Iz Ljubljane. Ker se Marijni mesec približuje, naj imenujemo nekatere bukve, ki mislimo, da bi utegnile za šmarnične opravila kolikor toliko koristiti. Slava Marije Device 1. in 2. del, iz laškiga po g. Potočniku. Šmarnice Marije Device, spisal g. Volčič. Marija Devica, nebes in zemlje kraljica, spisal g. Lovre Pintar. Serce Marije Device, spisal L. Jeran. Sveti Alojzi, ali šestnedeljna pobožnost v čast tega svetnika, in življenje sv. Stanislava Kostka. Te bukve so pri Gerberji. Tudi se ravno ondi dobivajo nove bukvice: „Ključ nebeških vrat“, ki obsegajo zlasti več pobožnih molitev in opravil za spoved in sveto Obhajilo, za nedelje in praznike itd. Iz mnogoterih molitev k presv. Rešnjimu telesu, k presveti Devici Mariji in za uboge duše v vicah bi se dalo precej tvarine za šmarnice porabiti, zlasti so v obojnem poslednjim oddelku (Marije Device in za duše v vicah) vsakdanje molitve skoz teden, ki bi se utegnile s pridam pri ti priliki moliti. Pristavljeno je na koncu tudi več pesem, mašnih, Marijnih id. Natis teh bukvic s 327 stranmi je velik in podoba lična. — Tudi zamorejo častiti gg. duhovni pri Gerberji dobiti raznih podobic, ki so nalaš za prvo spoved in prvo sv. Obhajilo odmenjene. Take reči bo namreč zdaj potreba, ko po več krajih otróče spraševanja še niso dokončane.

V nemškem jeziku je lepa šmarnična pobožnost s primérnimi premišljevanji, zgodbami, molitvami itd. v „Maienblüthen“ von G. Ott, Regensburg 1857. — Prav lahka, primérna in lična tvarina je tudi v malih bukvicah: „Il mese di Maria“ del Padre Alfonso Muzarelli della Compagnia di Gesù, ediz. ottava, con nuova scelta di esempi, Modena 1855. — Za petje pri šmarničnih opravilih priporočimo: Svete pesmi g. J. Volčiča, v katerih so navadne Marijne pesmi zbrane. Dobivajo se pri Kremžarji.

Iz Logatca. Kako nevarno de je, se na vozovlak obešati, ko se že dalje giblje; je zopet te dni nekdo skušil. Pognal se je namreč na stopnice, ker mu je pa uneslo,

se je vdrugic se bolj usknil, ali vlak je že prehitro šel, mož pride pod kolesa, mu odreže obe nogi in v malo urah umerje. Ta pač ni mislil na smert, ker imel je mende v žepu veliko štruco in še druge robe iz Ljubljane, od kodar je neki domá. Klical je: „Bog mi odpusti moje grehe!“ in bil je pred smertjo še v sveto olje djan.

Od Šent-Andreja se piše „Volksfrd.-u“, de bodo Njih milost, Visokocastitljivi lavantinski škof ondotno faro in svoj škofijski dvor OO. franciskanam zročili, ko se bodo v Maribor preselili.

Iz Tersta, 13. mal. travna. Morebiti se vam bodo, ljubi braveci „Danicini“, naslednje verstice moje malo prelahke vidile, in bote mislili, tako se godi tudi pri nas; ali rečem vam, kar je noviga, se rado bere, rado sliši. — „Komur hvala, hvala; komur čast, čast!“ sim slišal že večkrat v svojih mladih in otročjih letih; torej ne morem, de bi vam nekoliko ne povedal od slovesnosti, ktera se je obhajala pri fari sv. Antona v Terstu veliko saboto pri vstajenji našiga Gospoda in Zveličarja Jezusa Kristusa.

Neizrečeno veliko ljudi se je zbralo tisti dan, in se drenjalo okoli cerkve sv. Antona, ker vsak je želel vanjo priti, de bi pričujoč bil pri tako imenitnim in v resnici veselim duhovnim opravilu v spomin vstajenja našiga Odrešenika; pa tudi de bi vidil cerkev, ktera je bila zavoljo te službe Božje prav lepo z damaskam in mnogoterimi drugimi rečmi olepšana. Posebno pa je bil veliki altar in ves prezbitorium tako lepo ocvetličan in ozalisan, de se mi je zdelo, kakor bi bil stopil vzelen majhin vert, v katerim veliko lepih in prijetno dišečih majhnih in velikih cvetlic raste, ktere slehernno serce z radostjo napolnujejo.

Tla v prezbitorii in stopinje pri altari so bile pokrite z velikim in zelenim pregrinjalom, v katerim so bile vdlane mnogoverstne podobe z raznimi barvami. Na pregrinjalu je stalo na obeh straneh 16 velikih rožnih posod s prelepimi in visokimi cveticami; na strani evangelija je bilo novo in v resnici prav lepo nebó (baldakin), ki ima tudi veliko vrednost, ne samo zavoljo obilniga zlata na sebi, ampak tudi zavolj prelepiga dela. Prižgane sveče na velikim altari in v prezbitorii, kterih je bilo še čez 100, so veliko svitlobo delale, ktera se je toliko lepši blisketala, ker zidovje vsiga prezbiterja je bilo pokrito z novim prelepim damaskam, še clo veliki stebri po prezbiterii in po cerkvi, zgorej in spodaj pozlačeni, so nosili obleko noviga rudečiga damaska. Dve lepi novi pred ta dan blagoslovljeni banderi ste vihrali po cerkvi in njeno lepoto poviševali. Lepota in čistost velikiga altarja, kakor tudi drugih altarjev, pa tudi cele cerkve ni mogla drugih misel v pričujočih obudovati, kakor: Lepo, v resnici lepo je to stanovanje, to prebivališče samiga živiga Boga! Ali vedi, o človek! de ravno ta notranja lepota, ta vidljiva čistost hiše Božje tebe prav živo in serčno opominja, kako lepo in čisto naj tudi tvoje serce bode, v katerim tudi, in še le veliko raji kakor pa med zidovjem, Jezus Kristus želi prebivati.

Lepa hvala vsim dobrotnikom za tako drage in obilne darove! Pa tudi čast in hvala visokocastitljivimu gosp. fajmoštru, ki tako lepo skerbijo in se tolikanj trudijo za svojo cerkev in njeno olepšanje ter za veličastje službe Božje. Bog njih prizadevanja ne bo pozabil. — Komej je veliko saboto ura pet odbila, zvonovi zapojó in slovesnost se začne.

Vreme je bilo prav lepo, zato je šla procesija okoli cerkve, in vse se je veselilo, ker poprej to ni bilo v navadi. Okna, kjer je procesija memo šla s presvetim Rešnjim telesam, so bile z damaskam, cveticami, prižganimi svečami in z drugimi lepimi rečmi prav lepo in prijetno ozalísane; ne pa samo v tistih hišah, v kterih katoličani prebivajo, ampak tudi v kterih protestanti in judje. Toliko od velike sabote v Terstu. Jusef.

Iz Tersta, 13. mal. travna. Njih milost, terzasko-koperski škof Visokocastitljivi gospod Jernej Legat, so se iz Rima povernili — rimski vitez, Eques romanus, in

Asistens solio Pontificio. — Visokocastiti koperski proš so dobili mitro; vv. čč. terzaski korarji „Cappa magna“.

Na Reki, 11. mal. travna. Dans, Belo nedeljo, je končal tukajšnji laški pridigar, v. č. O. Jož. Boldú, svoje postne pridige. Govoril je, kako se mora človek, ki je pot resničniga poboljšanja nastopil, še dalje, de, ves čas svojiga življenja na tem potu ohraniti in vedno boljši in popolnisi prihajati. Grozno se slepé tisti, ki z jezikom samo za dva, tri dni poboljšanje obetajo, potem pa spet v stare grehe zabredejo ter mislijo: „Bog je milostljiv, nam bo že odpustil“. Kaj bi vam pomagalo, ko bi bili vi taki, terpljenje in grenka smert našiga Odrešenika, govori on dalje, kaj vse drugo, kar je za naše zveličanje vstanovljeno? — Kaj tudi, pravi nazadnje z žalostnim glasom, ako bi sodni dan tudi še moje pridige tezo vaših grehov povišale? De bi to ne bilo, dá vsim kratek nauk — in slednjic prosi z ginjačim glasom, de bi ljubi Bog mesto in vse, ki v njem prebivajo, blagoslovil, ter v dobrim poterdil in enkrat vse v zavetje večniga miru in veselja pripeljal. Končavši blagoslovi vse poslušavce z velikim križem. — De so Rečani oba pridigarja močno čislali, priča tudi to, ker so se jima očitno zahvalili, zlasti laškimu, kterimu so tudi v zahvalo in spomin lepo pesem zložili. Bog ga ohrani verliga pridigarja, daj pa tudi, de bi jih povsod s svojimi izverstnimi pridigami prav veliko na pot poboljšanja in zveličanja pripeljal!

Velikonočni čas je pač lep vesel čas. Vsi se ga po pravici veselimo. Velike verske resnice nam v spomin klice, ki so stalna podlaga naše katoliške vere. Mati katoliška Cerkev obhaja spomin terpljenja in smerti Gospoda našiga Jezusa Kristusa veličastno, smem reči, bodi si v mali cerkvi na kmetih, bodi si v velikih stolnih cerkvah. Povsod nam veje ravno tisti duh naproti; tu bolj tiho, tam veličastno in lepo: — „Kristus je terpel in umerl, in tretji dan častito od smerti vstal. Aleluja“. Tukaj so bili po vsih cerkvah Božji grobi, večidel takošni, kakoršni so po Slovenskim. Ljudje so tudi zlo obiskovali Kalvarijo, in veliki petik s procesijo Božje grobe. Vstajenje se je obhajalo, kolikor mogoče, častito, že o mraku.

Lepo je že po nogradih, kjer pšenica zeleni in so drevesa z mnogim cvetjem olepšana. Istrijske gore imajo le še nekaj maliga snega — tedaj je upati, de bo skorej vse pomlajeno. Bog!

Razgled po keršanskim sretu.

Popotvanje v Rim po severinski družbi je toliko pre-narejeno, de ne bodo o Binkoštih, ampak o sv. Rešnjim telesu v Rimu. Slišimo, de tudi iz Krajskiga so namenjeni neki visokocast. g. fajmošter z njimi romati. — V Augsburgu ste bila v dan sv. Janeza Božjiga dve spostovani mestnjanski osebi, brat in sestra, sprejeti v katoliško Cerkev. V dan sv. Gregorja Velikiga je prestopila pa tudi k nam posebniga spostovanja vredna protestanska mestnjanka, izverstna zavoljo velike dobrotnosti, ki je že pol leta hudo bolna in bolezen z veliko poterpežljivostjo prenaša. Zavolj smertne nevarnosti je bila precej naslednji dan birmana. — Za škofa v Regensburgu je bil 18. sušca v Rimu odmenjen v. č. g. dr. Ign. Senestrey, korar v Eichstättu. — Cerkvni stavbar Šmid v Kolinu, ki je ni davno v katoliško Cerkev prestopil, pride kakor profesor vikšiga poslopuštva (arhitekture) v Milan. — V Fuldi se bodo v namen duhovnih vaj mesca mal. serp. zbrali kardinali nadškofje, kolinski, praški in dunajski in 15 škofov. — V Rim zdaj zmiraj več škofov prihaja. Komej de so zapustili terzaski viksi pastir sprejmise „all Anima“, so prišli že budjejoviski. Pričakujejo tudi še družih škofov iz Avstrijskiga. — Iz Neapelna pišejo v. č. gosp. provikar dr. Ign. Knobler, de se bodo se le po Veliki noci zamogli v Rim podati. De bi se zamogli letas v Hartum veraiti pri sedanju stanu njih zdravja celo ni misliti; mislijo pa novo odpravo duhovnov in rokodelcov tje poslati. — Iz Jeruzalema se bere

v prijateljskim listu: Iz vašiga lista sim previdil, de močno hrepenite (enkrat tudi) v Jeruzalem priti; sveto hrepenenje, in spodobno duhovnu, ki želi obiskati, viditi in občudovati kraj svojiga začetnika, perviga in praviga mašnika secundum ordinem Melchisedech (po redu Melkizedekovim) — in še več... Vender, ko bi hotli to romanje nastopiti, bolj zavolj pobožnosti kot zavolj skušnje, bi bilo bolje, ne o Veliki noči, ampak v kimovcu sem priti, ker o Veliki noči je prav veliko razkolniških (od katoliške Cerkve ločenih) romarjev, ki siln nepokoj v cerkvi Božjiga groba delajo in molivce begajo, de je človek komej v stanu kak očenaš pobožno obmoliti. V kimovcu pa je vse mirno, in tisti čas pridejo tudi francoski romarji; zamorete pa tudi sami, in ne v družbi, hoditi, in utegnite tako tudi zadovoljniši, ter prostejši popotvati. — Iz Amerike naznanuje „Cath. Telegr.“, de so v kratkim prišli v. č. škof gosp. Baraga, naš rojak, iz Sant St. Mary v Cincinnati, de bodo ondi na svitlo dali novo delo, bukve v indijanskim jeziku Otovanov, Čipevanov, Algonkinov in Potovatomijev. 2.000 teh Indijanov zna brati. Do konca deželniiga škofovskiga zbora bodo škof v Cincinnati ostali. — V okrajni Baltimore v severni Ameriki so 00. redemtoristi lansko leto 1.139 duš kerstili, in 234 odraslih poročili. — Severo-amerikanski škofje so kupili v Rimu samostan „Unita“, in napravili bodo ameriškansko sobivališče, v katerim se bodo ameriškanski duhovni izobrazovali. V Rimu je 8 tacih vstavov: francoski, belgijski, angleški, škotski, irski, nemški, greški in urbanski ali propaganda. — V Tonkinu, kjer je zdaj po vsih krajih strašno preganjanje kristjanov, je bilo 1850. leta tri milijone in 60 tavecent katolicanov; od tistiga časa pa so se zlo razmnožili. Cele kersanske vasi so bile požgane in pokončane. Veliko jih je umerlo za sv. vero. Neki kersansk mandarin (uradnik) visoke veljavnosti je bil nedavno v glavnim mestu Hue v smert odpravljen. Hoče pa, kakor je znati, francoski cesar uboge ondotne kristjane v brambo vzeti in trinožnim preganjavcam na pete stopiti.

Domače duhovne vaje,

svetó živeti in zveličano umreti.

(Dalje.)

Očiševanje od korenin greha. Druga skaza v umu grešnikovim je ta, ker previsoko stavi hudo ali težave, ki meni de jih bo imel, ako bo greh opustil. Pomisli pa, de že pamet veleva, iz več hudiga vselej nar manjši hudo izvoliti. Vsi sveti marterniki in spokorniki pa so ob vsih časih spoznali, de je greh nar večí hudo zmed vsiga hudiga, kar koli se le zamore misliti. O kakošno hudo so vender sveti spokorniki nase vzeli, de bi nar večí hudo, greh, v sebi zatirali! In kako strašne reči so sveti mučenci prestali, de bi se nar hujšiga hudiga, greha, ognili! In to zares po pravici. Povej mi namreč, česa se bojiš?

Ali premoženje zgubiti, na nič priti? Greh cele derzine v nič dene, kakor Jeroboamovo. Ali se bojiš oskrunjenja svojiga poštenja, se bojiš sramote? Pa nar večí sramota je, grešnik biti. Če tudi telesa greh ne spremeni vselej po zunanjim v zverino, kakor je bilo pri Nabohodonozarji, spremeni pa vender v zver njegovo zlahtno dušo. Ali se bojiš, de boš žalosten, pobit in brez veselja v sereu, ako greh zapustiš? Ti neumnež, ti! ali se zdaj ne veš, de nar silniši žalost in pobitost, celó divja besnost izhaja iz greha? Greh, ta trinog, jih trapi, stiska, reže in terga noč in dan; uni v gnadi Božji pa se zvečer mirno vležejo in jutraj mirno vstanejo. „Hudobneži so kakor šumeče morje, ki ne more pokojno biti. Grešniki nimajo mirú, pravi sv. Duh po Izaiju preroku (57, 20). Če tudi v lepi hiši sediš in ti godeci veselo piskajo, je pa v hiši tvojiga sereca nepokoj, in tvoji grehi ti vso drugo vižo brundajo.

Se bojiš morebiti smerti, ako se grehu odpoveš? Ali mi verjameš, de je greh veliko hujši hudo kakor pa smert? Kaj ti poropa smert? Minljive, časne dobrote. Kaj pa greh? Dobrote milosti, večne dobrote. Kakošno hudo napravi smert? Nar hujši hudo za telo. Kakošno pa greh? Nar hujši hudo za dušo. In koliko njih, ki so časno življenje nad večno postavili, so ravno zato časno in večno življenje zgubili. Uni zanikernež je skusil, ki ga je bil Matatija iz svete gorečnosti tisti trenutek vsmertil, ko je iz strahú pred smertjo malikam Božjo čast skazoval. Ti morebiti ne boš tako nagnaglama vdarjen; ali bodi si, de tudi dolgo po grehu živiš, kaj bo pa vender nasledek? Tako življenje, de boš na vekomaj smerti iskal, pa je vender nikoli in nikoli našel ne boš! Vidiš tedaj, kako nespametno je, ako zavoljo kacih težav ali zlegov greha ne zapustiš, ker greh je zmed vsih nadlog in zlegov nar večí zleg. (D. sl.)

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. O.: Poslali. — V. č. g. I. St.: Zamurska Mati Božja prosi za zamurske dobrotnike! — G. K.: Prav lepa hvala za dopis. — V. č. D.: Bukve s hvaležnostjo prejeli.

Milí darovi.

Za afrikanski misijon:

Neimenovan po gospé Milarjevi 5 gold. — Iz Mokronoga 1 gold. 50 kr. sr. — Iz Šent-Ruprehta 2 gold. sr.

Za misijon v. č. gosp. Olivieri-a:

V. č. g. fajmošter Lor. St. 5 gold. — G. Jož. Tekavčič, posestnik v Mokronogu 2 gold. — Eliz. Pavlin 5 gl — G. H. J. K. 2 gold.

Grobni venec

Jožetu Fajfar-ju, učeniku v Ljubljani.

(Umerl 11., pokopan 13. t. m.)

V cvetji tvojiga življenja	Spremlja v grob te lep naj venec.
Smertna kosa te je vzela.	V njim blišeče so cvetlice:
Tvoje blago, polno serece	Vdanost malih in ljubezen,
Zemlja zgodaj je objela!	Tvojih bratov pa solzice!

Mirno, bratec, zdaj počivaj,
Luč nebeška naj ti sveti!
Upamo, de zopet skupaj
Gori bomo pri Očeti.

A. Praprotnik.

Duhovske zadeve.

V ljubljanski škofii. Duhovnimu pom. na Igu, g. Jak. Rusu je podeljena farna vikarija Struga; g. Juri Humar, duh. pom. v Sostrim, je postavljen vpravnik farne vikarije v stari Oslici. Prestavljeni so č. gg. duhovni pomočniki: Mih. Gogala z Rovt v Idrijo; Ant. Peterlin iz Stariga terga pri Ložu v Rovte; Jan. Judnič s Trebelniga v Toplice; Jan. Koprivnikar iz Šent-Ruprehta v Trebno; Jan. Žužek z Dobernič v Šent-Ruprecht; Al. Telijan od Stare cerkve na Kočevskim v Čermošnjice; Jan. Juvanec iz Čermošnjice k Stari cerkvi; Jan. Budnar iz Černomlja k sv. Lorencu ob Temenici; Matija Torkar od sv. Lorenca v Černomelj; Šim. Kosmač iz Kovera na Ig; Ant. Lavter iz Ternove v Šent-Kancijan (bei Gutenwerth); Mih. Kmetič iz Košane v Ternovo; Mart. Tomec iz Ternove v Košano. — Razpisana je 29. sušca lokalija pri sv. Urhu v Krajski dekanii, in prošnje za njo do vis. slav. dežel. finančniga vodstva v Gradcu se po navadi v knež. škof. pisarnici oddajajo. — Umerla sta č. gg.: Štef. Ogušlin, vpokojeni viniški fajm., 29. sušca v Vinici; Jernej Kerč, duhoven v pokoji, 11. t. m. v Predvoru. R. I. P.! V terzaški škofii. Fara Corte d' Isola je razpisana; prošnje se jemljó do 23. t. m. Umerl je v. č. gosp. fajm. v Klani Klemen Marotti. R. I. P.!